Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Tuuli Tuunanen
07112023

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Euroopan unionin tilapäisestä matkustusasiakirjasta sekä siihen liittyviksi laeiksi (HE 29/2023 vp)

Hallintovaliokunta on pyytänyt sisäministeriöltä kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä laiksi Euroopan unionin tilapäisestä matkustusasiakirjasta sekä siihen liittyviksi laeiksi.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki Euroopan unionin tilapäisestä matkustusasiakirjasta ja muutettavaksi konsulipalvelulakia ja passilakia. Laissa säädettäisiin Euroopan unionin tilapäisestä matkustusasiakirjasta ja sen myöntämisen edellytyksistä. EU:n tilapäinen matkustusasiakirja on yhteen matkaan oikeuttava matkustusasiakirja, jonka avulla sen haltija pääsee palaamaan kotimaahansa tai poikkeuksellisesti muuhun määränpäähän, jos hän ei pysty käyttämään kansallista matkustusasiakirjaansa esimerkiksi siitä syystä, että se on varastettu tai kadonnut. Esitys koskee tilannetta, jossa Suomi myöntää tilapäisen matkustusasiakirjan edustusta vailla olevalle EU:n jäsenvaltion kansalaiselle taikka Suomen kansalaisen tai edustusta vailla olevan EU:n jäsenvaltion kansalaisen seurassa matkustavalle perheenjäsenelle, joka ei ole EU:n jäsenvaltion kansalainen. Lisäksi esityksessä säädetään tilanteesta, jossa Suomen viranomaiset myötävaikuttavat EU:n tilapäisen matkustusasiakirjan myöntämiseen silloin, kun Suomen kansalainen taikka Suomen kansalaisen tai edustusta vailla olevan EU:n jäsenvaltion kansalaisen seurassa matkustava perheenjäsen hakee EU:n tilapäistä matkustusasiakirjaa toisen EU:n jäsenvaltion edustustosta. Ehdotetulla uudella lailla pantaisiin kansallisesti täytäntöön EU:n tilapäistä matkustusasiakirjaa koskeva direktiivi.

Sisäministeriö lausuu kunnioittaen seuraavaa:

Sisäministeriön hallinnonalalla merkityksellistä esityksessä on erityisesti ehdotettu lain tilapäisestä matkustusasiakirjasta 18 §, jossa säädetään ulkoministeriön ja Suomen edustuston oikeus saada tietoja Maahanmuuttovirastolta ja poliisilta. Sisäministeriö pitää tiedonsaantioikeudesta säätämistä perusteltuna.

Ulkoministeriö tai Suomen edustusto tarvitsee 18 §:n 1 momentissa tarkoitetun tiedon ulkomaalaislaissa (301/2004) tarkoitetusta voimassa olevasta oleskeluluvasta tai oleskelukortista sekä tiedon näiden mahdollisesta päättymispäivästä silloin, kun hakijana on Suomen kansalaisen tai edustusta vailla olevan EU:n jäsenvaltion kansalaisen seurassa matkustava perheenjäsen, joka ei ole EU:n jäsenvaltion kansalainen ja EU:n tilapäistä matkustusasiakirjaa haetaan Suomeen matkustamista varten. EU:n tilapäisen matkustusasiakirjan myöntämisen edellytyksenä on voimassa oleva asuinjäsenvaltion oleskelulupa tai oleskelukortti. Kyse voi olla 5 §:n mukaisesta tilanteesta, jossa Suomi myöntää tilapäisen matkustusasiakirjan tai 19.5 §:n mukaisesta tilanteesta, jossa Suomi luovuttaa tiedon toiselle EU-jäsenvaltiolle tilapäisen matkustusasiakirjan myöntämistä varten.

Ulkoministeriö tai Suomen edustusto tarvitsee 18 §:n 2 momentin sisältämän informatiivisen viittauksen tiedonsaantioikeuden tarkoittamat tiedot poliisilta

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171 | kirjaamo.sm@gov.fi | www.intermin.fi

tilanteessa, jossa Suomi luovuttaa tiedon toiselle EU-jäsenvaltiolle tilapäisen matkustusasiakirjan myöntämistä varten Suomen kansalaiselle.

Sisäministeriö tuo esiin vielä sen näkökulman, että kun kyse on Suomeen palaavista kolmannen maan kansalaisista, niin tilapäisen matkustusasiakirjan lisäksi henkilöiden on pystyttävä osoittamaan oikeutensa maahantuloon. Lain 26 § säädettäisiin siitä, että tarvittaessa perheenjäsenelle myönnettäisiin EU:n tilapäisen matkustusasiakirjan lisäksi viisumi maksutta, jos viisumin myöntämistä koskevat edellytykset muutoin täyttyvät. Ehdotettu sääntely koskisi niitä kolmannen maan kansalaisia, jotka ovat viisumivelvollisia. Pykälän 2 ja 3 momentit sisältävä informatiiviset viittaukset, joiden mukaan pitkäaikaisen viisumin myöntämisestä säädetään ulkomaalaislaissa ja alueellisesti rajatusta viisumista viisumisäännöstössä.